

TARİH BİLİMİ, UYGARLIĞIN DOĞUŞU VE İLK UYGARLIKLAR ÜNİTESİNDEN SON 6 YILDA NE ÇIKTI?

SORU MODELİ	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Tarih Bilimi	1	2		1	1	1
Uygarlığın Doğuşu	1		1			
İlk Uygarlıklar		1	2	2	2	1

1. Tarih dersinde sınıf içi bir etkinlikte öğrenciler İlk Çağ'da Anadolu'da varlık göstermiş devletleri gösteren haritayla ilgili aşağıdaki bilgileri vermişlerdir.

Cemil: Kızılırmak nehri çevresi ve Kapadokya'da Hititler hüküm sürmüştür.

Yaşar: Anadolu'nun doğusunda Van Gölü ve çevresinde Urartular devlet kurmuştur.

Ceren: Frigler, Sakarya nehri ve vadisi çevresinde yaşamışlardır.

Yeşim: İyonlar, Kral Yolu güzergahı üzerinde ve Mezopotamya'da bir çok koloni oluşturmuştur.

Selma: Lidyalılar, Büyük ve Küçük Menderes havzasında hüküm sürmüşlerdir.

Buna göre, hangi öğrencinin verdiği bilgi doğru değildir?

- A) Cemil   B) Yaşar   C) Ceren
D) Yeşim   E) Selma

2. Eski Mısır'da ahiret inancı olup ölümden sonra hayatın sürdüğüne inanılmış ve ölümler mumyalanarak mezarlara konulmuştur.

Bu durum Eski Mısır'da aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilen bilimlerin gelişmesinde etkili olmuştur?

- A) Tıp ve eczacılık
B) Teoloji ve astronomi
C) Astroloji ve botanik
D) Simya ve geometri
E) Tıp ve mühendislik

Bu soruyu çözerken cesedlerin mumyalanmasında yararlanılabilecek bilim dallarını dikkate alınız.

3. Semra Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine Batı Anadolu'da "polis" adı verilen şehir devletleri kurran ve koloncilik faaliyetlerinde bulunan İlk Çağ uygarlığını sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini doğru cevap olarak vermesi beklenir?

- A) Hititler   B) Urartular   C) İyonlar
D) Frigler   E) Asurlar

Koloni: Ülkeleri dışında ele geçirilen toprakları kendilerine bağlayarak bazen de kendi vatandaşlarını o bölgeye yerleştirerek genellikle ticari faaliyetlerde kullanmak amacıyla oluşturulan idarelere denir.

4. **Antropoloji bilimi aşağıdakilerden hangisi yönüyle tarih araştırmalarına yardımcı olur?**

- A) Su altındaki buluntuların çıkarılması
B) İnsan ırklarının incelenmesi
C) Kitabeler üzerindeki yazıların okunması
D) Mühürlerin değerlendirilmesi
E) Yer adlarının araştırılması

Çözümlü Soru

5. Günümüzden yaklaşık 12 bin yıl öncesine ait olan buradaki konut özelliği taşımayan yapılar dinî ve ayinsel bir amaç taşımaktadır.

Dünyada tespit edilen en erken tarihli dinî mimarinin örneklerini oluşturan bu yerleşim alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çayönü   B) Çatalhöyük
C) Alişar   D) Hattuşa
E) Göbeklitepe

6. Asya Seferi ile Yunan kültürü, Anadolu, Mısır, Pers ve diğer kültürler birbiriyle kaynaşmıştır. Bu sayede Doğu ve Batı kültürlerinin sentezi olan Helenizm adında yeni bir kültür ortaya çıkmıştır.

Helen uygarlığının mimarı olarak bilinen hükümdar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kral Hammurabi   B) Jülien Sezar
C) Büyük İskender   D) Kral Midas
E) İmparator Augustus

7. I. Barut
II. Kağıt
III. Pusula

Yukarıdakilerden hangileri Çinliler tarafından bulunmuş, savaşlar, göçler ve ticaret ile dünyaya yayılmıştır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

Çözümlü Soru

8. Tarih yazıcılığı, tarihin kendisi kadar önemli bir alandır. Çünkü tarih, geçmiş ve geleceği merak eden insanın düşünce faaliyetlerinin önemli bir kısmını oluşturur.

Buna göre Atatürk'ün "Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır." sözü aşağıdaki hangi tarih yazım türü ile ilgilidir?

- A) Araştırmacı tarih yazıcılığı
B) Hikayeci tarih yazıcılığı
C) Kronolojik tarih yazıcılığı
D) Öğretici (Pragmatik) tarih yazıcılığı
E) Sosyal tarih yazıcılığı

9. **Vaka (Olay):** Somut bilgiler içerir, yer ve zaman bildirir. Başlangıç ve bitiş süreleri bellidir.

Vakıa (Olgu): Geneldir, süreklilik gösterir, soyuttur. Belirli bir yer ve zaman söz konusu değildir.

Bu tanımlara göre;

- I. milliyetçilik fikrinin yaygınlaşması,
II. Ankara Savaşı,
III. Anadolu'nun Türkleşmesi

gelişmeleri aşağıdakilerin hangisinde doğru gruplandırılmıştır?

Olay	Olgu
A) Yalnız I	II ve III
B) Yalnız II	I ve III
C) Yalnız III	I ve II
D) I ve II	Yalnız III
E) II ve III	Yalnız I

10. Bu göçler ilk olarak Yunanistan'dan başlamıştır. Yunanistan'ın dağlık bir coğrafyaya sahip olması, tarım alanlarının yetersizliği, nüfus artışı ve kıtlığın yaşanması bu göçlerin nedenlerindedir.

"Deniz Kavimleri Hareketi" olarak da ifade edilen, MÖ XIII. yüzyıl sonları ile MÖ XII. yüzyıl başlarında iki aşamada yaşanan göç hareketi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ege Göçleri
B) Kavimler Göçü
C) Amurru (Babil) Göçleri
D) İç Asya göçleri
E) Hurri Göçleri

İnsanoğlu, zorunluluklar nedeniyle veya istediği yaşam koşullarına ulaşmak için yaşadığı yerleşim yerlerinden ayrılarak yeni yerler bulma gayreti göstermiştir.

1-D 2-A 3-C 4-B 5-E 6-C 7-E 8-D 9-B 10-A

1. Doğu Akdeniz sahil şeridinde yaşayan bu denizci kavim, gemilerin inşası amacıyla gerekli keresteyi temin etmek için gelişmiş bir ormancılık faaliyeti de yürütmüştür. Doğu Akdeniz’de güçlü bir ticaret filosu oluşturmuş, Kartaca, Mısır, Kıbrıs, Girit, Rodos ve Sicilya’ya kadar uzanan birçok yerde ticaret kolonileri kurmayı başarmışlardır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen İlk Çağ’ın tüccar toplulukları arasında yer alan bu uygarlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fenikeliler   B) Asurlar   C) Hititler
D) İyonlar   E) Soğdlar

2. Tarihi olayların sınıflandırılmasında;

- I. araştırma ve öğrenmeyi kolaylaştırma,
II. olayları gözlemleyebilme,
III. tarihi veri, bulgu ve kanıtları ayrıntılı inceleme

amaçlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

3. Neolitik (Cıvalı Taş) Devir’de köylerin dış saldırılara karşı korunması ihtiyacı aşağıdakilerden hangisini ortaya çıkarmıştır?

- A) Tarımsal üretime geçilmesini
B) Hayvanların evcilleştirilmesini
C) Askerlik anlayışının doğmasını
D) Seramik sanatının gelişmesini
E) Ticari faaliyetlerin başlamasını

Bu soruyu çözerken Taş devirlerinin, kullanılan taşların işleniş biçimi ve tekniğine göre isimlendirildiğini dikkate alınız.

4. – Günümüzden yaklaşık 10 bin yıl önce zengin bitki örtüsü ve tahıl türünü barındıran bereketli bir ovaydı.
– Ova, avcılık için de ideal bir konumdaydı.
– Yakınoğu’daki köy yerleşmelerinin ilk örneği burada görüldü.

Diyarbakır yakınlarındaki bu yerleşim alanı aşağıdakilerin hangisidir?

- A) Çayönü   B) Çatalhöyük
C) Tuşpa   D) Alacahöyük
E) Göbeklitepe

5. Aristoteles’in deyimiyle “değış tokuşun zorunlu gerekliliğinden para ortaya çıkınca bir başka tarz kazanç becerisi olan ticaret işi” oluştu.

Aşağıdaki devletlerden hangisi ilk kez parayı kullanarak “değış tokuş” usulüne son vermiştir?

- A) Hititler   B) Lidyalılar   C) İyonlar
D) Frigler   E) Asurlar

Çözümlü Soru

6. Piri Reis tarafından kaleme alınan Kitabıbahriye adlı eserin incelenmesi ve günümüz Türkçesine aktarılmasında Tarih bilimi;

- I. Filoloji,
II. Paleografi,
III. Arkeoloji

bilim dallarından hangilerinden yararlanır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) II ve III

7. Mezopotamya uygarlıkları farklı kültürlerden etkilenebilir dünyanın bir çok yerini de etkiledikleri halde Mısır uygarlığı kapalı yapısını uzun süre korumuştur.

Bu durum Mısır'ın;

- I. etrafının çöl ve denizlerle çevrili olması,
- II. "tanrı kral" anlayışının benimsenmesi,
- III. kayıtların papirüslere tutulması

özelliklerinden hangileri ile ilgilidir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) II ve III

8. Tarih araştırmalarında verilerin güvenilir olup olmadığı ve belgelerin gerçekliğinin araştırılması çalışmalarına verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Terkip   B) Kaynak Tarama   C) Tasnif
D) Tenkit   E) Tahlil

Çözümlü Soru

9. Kast sistemi, bir kişinin toplumsal konumunun yaşamı boyunca belirlendiği toplumsal bir düzendir. Hindistan'da görülen bu sistemin ekonomik kurallarını dinsel statüler belirlerdi. Hindu inancına göre yaşam, geçici olarak beden kazanmaktır. İnsanın gelecek yaşamındaki statüsünü belirleyen onun bu hayatındaki eylem ve tutumlarıdır.

Kast sistemi'nde yer alan sınıflar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Brahmanlar   B) Kşatriyalar
C) Vaysiyalar   D) Südralar
E) Patriciler

10. **Tanım:** Tarih; çağlar boyunca yaşamış insan topluluklarının sosyal, iktisadi, kültürel, siyasi ve dinî faaliyetlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini yer ve zaman göstererek, sebep-sonuç ilişkisi içerisinde belgelere dayanarak inceleyen sosyal bir bilimdir.

Durum: Frigler, Makedonya ve Trakya'dan Boğazlar yoluyla Anadolu'ya göç eden Trak boylarındandır. Frig Göçleri, MÖ 1200-800 yılları arasında yaşanmıştır.

Yukarıda verilen durumda tanımda belirtilen;

- I. zaman,
- II. yer,
- III. insan faaliyetleri

öğelerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

11. • Tüm Akdeniz havzasına hükmetmişlerdir. Sırasıyla krallık, cumhuriyet ve imparatorluk dönemleri yaşanmıştır.
- İlk dönemlerde çok tanrılı dinlere inanmışlar ve tanrılarının heykellerini yapmışlardır.
- 313 Milano Fermanı ile Hristiyanlığı serbest bırakmışlardır.

Bu bilgiler aşağıdaki imparatorluklardan hangisiyle ilgilidir?

- A) Akad   B) Roma   C) Pers
D) İskender   E) Hitit

Amisatma

İmparatorluk: Farklı ırkları, milletleri ve kültürleri yönetimleri altında birleştiren, çok uluslu, çok dinli, çok kültürlü yönetim.

1-A 2-D 3-C 4-A 5-B 6-C 7-A 8-D 9-E 10-E 11-B

1. Tarih öncesi dönemlerde meydana gelen;

- I. avcılık ve toplayıcılık yapılması,
- II. ticaretin başlaması,
- III. tekerleğin icadıyla farklı coğrafyalara göçlerin artması

gelişmelerinden hangilerinin toplumlararası etkileşime neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

Çözümlü Soru

2. Metin Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine Gılgamış, Tufan ve Yaradılış destanlarının hangi İlk Çağ uygarlığına ait olduğunu sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini doğru cevap olarak vermesi beklenir?

- A) Yunanlılar   B) Hititler   C) Sümerler
D) Frigler   E) Asurlar

3. Tarihte var olmuş bir devletin mali sistemi ve ekonomik durumu hakkında bilgi toplamak isteyen bir araştırmacı özellikle aşağıdaki bilimlerden hangisinden yararlanmalıdır?

- A) Paleografi   B) Epigrafi
C) Nüvizmatik   D) Arkeoloji
E) Coğrafya

Bu soruyu çözerken eski paraları inceleyen bilim dalını dikkate alınız.

4. Aşağıdakilerden hangisinin oluş zamanı diğerlerine göre daha belirgindir?

- A) Sultan II. Abdülhamit, 19. yüzyılda tahta çıkmıştır.
B) II. Dünya Savaşı, 1939 yılında başlamıştır.
C) Türkiye'de saltanat 1 Kasım'da kaldırılmıştır.
D) Kadeş Antlaşması, MÖ 13. yüzyılın başında yapılmıştır.
E) Fransız İhtilali, 1789 yılının Temmuz ayında yaşanmıştır.

5. İlk Çağ uygarlıkları ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

- A) Sümerler → İlk kez yazılı kültüre geçilmesi
B) Fenikeliler → İlk alfabenin düzenlenmesi
C) Mısırlılar → Güneş yılı esaslı takvimin hazırlanması
D) Urartular → Matbaanın ilk kez kullanılması
E) Lidyalılar → Madeni paranın kullanılmaya başlanması

Çözümlü Soru

6. I. Bakır ve kalay karışımından ok uçları yapılması
II. Yiyecek saklamak için seramikten kaplar yapılması
III. Doğal volkanik camdan bıçak, iğne ve olta gibi aletler yapılması

Yukarıdaki gelişmelerin oluş sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I., II., III   B) I., III., II.   C) II., I., III.
D) III., I., II   E) III., II., I.

7. Tarihi olaylar öğrenme ve araştırmayı kolaylaştırmak için; "zaman, mekan ve konu"ya göre sınıflandırılır.

Buna göre;

- I. Tarih Öncesi Devirler,
- II. Anadolu Tarihi,
- III. Dinler Tarihi

başlıkları ile yazılan eserlerin sınıflandırılmaları aşağıdakilerin hangisinde doğru yapılmıştır?

	Zaman	Mekan	Konu
A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	I	III
D)	II	III	I
E)	III	II	I

8. İnsanların tarımla uğraşmalarının öncelikle aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yerleşik hayata geçilmesi
- B) Sınıf farklarının ortaya çıkması
- C) Ticari faaliyetlerin başlaması
- D) Tarih öncesi devirlerin sona ermesi
- E) Siyasi yapılanmaların görülmesi

9. İlk Çağ'da kurulan uygarlıkların özellikle göl ve akarsu gibi tatlı su kıyılarında yoğunlaşmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Avcılık ve toplayıcılığın sürmesi
- B) Tarıma elverişli yerler olması
- C) Yeraltı kaynaklarının bulunması
- D) Balıkçılıkla geçinilmesi
- E) Dış saldırılara karşı korunaklı olması

- 10.

Yukarıdaki haritada ilk insan yerleşmelerinin olduğu "Bereketli Hilal" olarak anılan bölge yeşil renkle gösterilmiştir.

Haritaya bakılarak "Bereketli Hilal" bölgesine aşağıdaki İlk Çağ uygarlıklarından hangisinin bir süre egemen olduğu söylenemez?

- A) Asurlular
- B) İyonyalılar
- C) İskender İmparatorluğu
- D) Akadlar
- E) Roma İmparatorluğu

11. "...Bu sultan eski hükümdarların yüksek huyları ile iyi ahlaklarının yolunu takip eder ve onlara benzer. Geçmiş sultanların memnun kalınacak eserlerini kendine önder ve kılavuz yapmıştır..."

Melikşah ile ilgili verdiği bu bilgiler İranlı tarihçi Ravendi'nin Selçuklu Tarihi adlı eserini aşağıdaki hangi tarih yazım türüyle kaleme aldığını gösterir?

- A) Araştırmacı tarih yazıcılığı
- B) Hikayeci tarih yazıcılığı
- C) Kronolojik tarih yazıcılığı
- D) Öğretici (Pragmatik) tarih yazıcılığı
- E) Sosyal tarih yazıcılığı

1-E 2-C 3-C 4-E 5-D 6-E 7-A 8-A 9-B 10-B 11-D

1. Yazının icadıyla birlikte yazılı hâle gelen hukuk kurallarının ilk örnekleri ---- uygarlığında görülür. Baştanrı tarafından hükümdarlığın kendisine verildiğini ifade eden Kral Urkagina, yolsuzlukları, halkın huzursuzluğu ve hoşnutsuzluğunu gidermek için ilk kez bir yazılı kanunname hazırlamıştı.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Roma   B) Babil   C) Sümer
D) Hitit   E) Yunan

Çözümlü Soru

2. "Dragon, Solon, Klistenes" hazırladıkları kanunlarla aşağıdaki uygarlıklardan hangisinde hukuk ve demokrasi anlayışının gelişmesine katkı sağlamışlardır?

- A) Yunan   B) Hitit   C) Sümer
D) Roma   E) Mısır

3. Persler ülkeyi satraplık denilen eyaletlere ayırmış, Hititler ise taşraya başkentten yöneticiler atamışlardır.

Bu uygulamalar;

- I. yönetimi kolaylaştırma,
II. merkezi otoriteyi koruma,
III. halkı yönetime katma

amaçlarından hangilerine yöneliktir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

4. Ali öğretmen tarih dersinde "Tanrıların adına benzeyen unvanlar kullanan Çin imparatorları kendileri için "Göklerin Vekili" görüşünü ortaya çıkarmışlardır." demiştir.

Ali öğretmenin verdiği bu bilgi Çin uygarlığıyla ilgili aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Hükümlerinin ilahi kaynaklı olduğunun
B) Tek tanrıya inanıldığının
C) Türk veraset sisteminin benimsendiğinin
D) Tüm hükümdarların aynı soydan geldiğinin
E) Hükümdarların seçimle belirlendiğinin

Bu soruyu çözerken İlk Çağ devletlerinde gücün meşruiyet kaynağının neler olduğunu dikkate alınız.

5. Sümerler'de "Ensi" ve "Patesi", Yunanlılarda "Tiran" ve "Arhon" kavramları aşağıdaki alanlardan hangisiyle ilgilidir?

- A) Hukuk   B) Eğitim   C) Yönetim
D) Ekonomi   E) Askerlik

6. İlk örneklerine Hititlerde rastlanan Tarih yazıcılığının ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi **olamaz?**

- A) İnsanların yaşadıklarını kaydetme ihtiyacı
B) Araştırmalarda deneysel bilimi yerleştirme
C) Edinilen deneyim ve kazanımları yeni nesillere aktarma amacı
D) Tanrılarına hesap verme isteği
E) Yaşanılan olayları değerlendirme ve yorumlama amacı

7. Eski bir yerleşim yerinde yapılan araştırmalarda ortaya çıkarılan;

- I. topraktan yapılmış kap kacaklar,
- II. saban demirleri ve oraklar,
- III. tahıl saklama kapları

bulgularından hangileri, bu bölgede tarım yapıldığına **doğrudan** kanıt olur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

Çözümlü Soru

8. Araç-gereçlerin yapımında zamanla kullanılmaya başlanan doğal volkanik camlara verilen addır.

Aşağıdakilerden hangisi araç-gereç yapımı için ideal olup insanların bıçak, iğne ve olta gibi aletler yaptığı ham maddedir?

- A) Mikrolit   B) Obsidiyen   C) Stupa
D) Ziggurat   E) Megaron

9. Aşağıdakilerden hangisi Hitit uygarlığı ile ilgili **yanlış** bir bilgidir?

- A) Ege'den Fırat'a, Karadeniz'den Suriye'ye kadar hâkimiyet kurdular.
- B) Hitit Kralı, aynı zamanda ordu komutanı ve baş yargıç idi.
- C) "Tavananna" denilen kraliçe, kral adına dinî toplantı ve bayramlar düzenleyebilirdi.
- D) Hukuki cezaları Sümer ve Babililere göre daha sert ve acımasız düzenlediler.
- E) Ülke ekonomisinin temeli tarım ve hayvancılığa dayalıydı.

10. Neolitik Devir insanlık tarihinin toplayıcık ve avcılıktan yerleşik yaşam ve tarımsal üretime geçiş dönemidir.

Bu gelişme;

- I. insanların üretim tüketim alışkanlıklarının değişmesi,
- II. insan topluluklarının daha kolay beslenme yolları öğrenmesi,
- III. nüfus artışı yaşanması

durumlarından hangileri üzerinde etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

Yenileştirme

Bu soruyu çözerken insanların yerleşik yaşama geçmesiyle gıda, barınma, güvenlik vb. alanlarda elde ettiği kazanımları dikkate alınız.

Çözümlü Soru

11. Tarihi olaylar araştırılırken yazılı ve yazısız kaynaklardan yararlanılmalıdır.

Tarih biliminin yararlandığı;

- I. ferman,
- II. destan,
- III. kil tablet

kaynaklarından hangilerinde tarihçiler dil bilimcilerden destek almalıdır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

1-C 2-A 3-D 4-A 5-C 6-B 7-B 8-B 9-D 10-E 11-E

1. Türklerin kullandığı;

- I. Miladi,
- II. Hicri,
- III. Oniki Hayvanlı

takvimlerinden hangilerinin ilk hali Türkler tarafından düzenlenmiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

2. • Sümer tapınakları olan zigguratların gözlem evi olarak da kullanılması
• Mısırlıların güneş yılına dayalı takvimi hazırlamaları

Yukarıdaki durumlar Sümer ve Mısır uygarlıklarında aşağıdaki bilim dallarından hangisinde çalışmalar yapıldığını gösterir?

- A) Zooloji   B) Tıp   C) Botanik
D) Astronomi   E) Geometri

3. Arkeoloji bilimi Tarih bilimine;

- I. Tarih öncesi dönemlerin aydınlatılması,
- II. toprak altındaki buluntuların gün yüzüne çıkarılması,
- III. denizaltında yapılan araştırmalar sonucu batıkların incelenmesi

konularının hangilerinde yardımcı olur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

4. Tarihi olaylar; deney ve gözlem yapılarak, genel geçer yasa ve kural koyularak araştırılıp açıklanamaz.

Bu durum tarihi olayların;

- I. hem Tarih öncesi hem de Tarihi devirleri araştırma,
- II. tekrarlanamama,
- III. yer ve zaman belirtme

özelliklerinden hangileriyle doğrudan ilgilidir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

Bu soruyu çözerken tarih biliminin bir sosyal bilim olduğunu dikkate alınız.

Çözümlü Soru

5. Esin:

“Hititlerde kralın yanında soylulardan oluşan bir meclisin de yönetim yetkisi vardır.” demiştir.

Hüseyin de bu meclise,

- I. Pankuş,
- II. Senato,
- III. Kuria

isimlerinin verildiğini söylemiştir.

Hüseyin yukarıdaki isimlerden hangilerini söyleseydi Esin’e doğru bilgi vermiş olurdu?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) II ve III

6. • Hükümleri arasında "Benden başka Tanrı'n olmayacak.", "Öldürmeyeceksin.", "Zina etmeyeceksin." ve "Çalmayacaksın." da yer alır.
- Sina Dağı'nda Tanrı tarafından Hz. Musa'ya bildirilmiştir.

"On Emir" olarak bilinen bu ilahi kanunlar aşağıdaki uygarlıklardan hangisine aittir?

- A) İbraniler B) Romalılar C) Sümerler
D) Persler E) Babiller

Tarihçiler tarafından ilk tek tanrılı inanç sistemi Musevilik olarak kabul edilmiştir.

7. I. Lidya paralarının incelenmesi
II. Kadeş Antlaşması'nın incelenmesi
III. Roma heykellerinin incelenmesi

Yukarıdaki çalışmalardan hangilerini diplomatika bilimi yapar?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

8. Tarihi olayların oluş zamanının bilinmesi;

- I. olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurulması,
II. olaylar ile ilgili belgelere ulaşılması,
III. olaylara etki eden dönemin koşullarının tespit edilmesi

durumlarından hangilerini kolaylaştırır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

9. Tarih Bilimi ünitesinin işlendiği derste Beyza Öğretmen öğrencilerine şu bilgileri vermiştir:

- XIX. yüzyılda tarih yazıcılığında yaşanan değişimin sonucu ortaya çıkmıştır. Tarihçiler, olayları incelerken "neden ve nasıl oldu?" sorularıyla tarihçilik anlayışını geliştirmişlerdir.
- Atatürk'ün "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşkırtacak bir mahiyet alır." sözü bu anlayışı yansıtır.

Buna göre Beyza Öğretmen, öğrencilerine aşağıdaki tarih yazıcılığının hangisi hakkında bilgi vermiştir?

- A) Kronolojik tarih yazıcılığı
B) Hikayeci tarih yazıcılığı
C) Araştırmacı tarih yazıcılığı
D) Öğretici (Pragmatik) tarih yazıcılığı
E) Sosyal tarih yazıcılığı

Çözümlü Soru

10. Oda şeklinde yapılan Urartu mezarlarında ölen birinin yanına eşyaları da konulmuştur.

Bu gelenek Urartular ile ilgili aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Çok tanrılı dinlere inandıklarının
B) Konargöçerlerden etkilendiklerinin
C) Maden işlemeciliğiyle uğraştıklarının
D) Ahiret inancına sahip olduklarının
E) Şehirleşmeye önem verdiklerinin

1-C 2-D 3-E 4-B 5-A 6-A 7-B 8-E 9-C 10-D

TEST-1 Soru-5

Şanlıurfa yakınlarındaki Göbeklitepe kazı alanı; merkezde ikiz (T) şeklinde dikili taş ile onu çevreleyen taşlar ve duvardan oluşmaktadır. Günümüze kadar keşfedilen en erken tarihli dinî mimari örnekleri buradadır. Göbeklitepe’de; taş aletler, heykeller ve bitki kalıntıları bulunmuştur. İnsanoğlunun, tarım ve yerleşik hayattan sonra tapınak yaptığı şeklindeki yaygın görüş, Göbeklitepe’nin keşfiyle tartışmaya açılmıştır.

Cevap E

TEST-1 Soru-8

Öğretici (Pragmatik) tarih yazıcılığı: Amaç, tarihî olayları öğrenerek faydalı bir sonuç çıkarmaktır. Yani toplumun yararı için geçmişten ders çıkarılması veya bireylerin eğitilmesi amaçlanmıştır. Eski Yunan’a dayanan bu tarih yazıcılığında bazı şahsiyetlerin yaşamına büyük önem verilmiştir.

Atatürk’ün “Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.” sözü Türk milletinin geçmişini öğrenmesi ile ilgilidir.

Cevap D

TEST-2 Soru-6

Piri Reis’in Kitabıbahriye adlı eserini; dil bilimciler, eski yazı uzmanları, edebiyatçılar, haritacılar vb. uzmanlar tarihçilerle birlikte inceleyebilir.

Filoloji: Dil bilimi. Dünya üzerinde var olmuş dilleri inceler.

Paleografi: Eski yazıların okunmasını sağlayan bilim dalıdır. Paleografya, tarih boyunca yazıların geçirdiği evreleri ve özellikleri inceler.

Arkeoloji: Kazı bilimidir. Arkeologlar, yerin ve suların altındaki kalıntılara ulaşmaya çalışırlar.

Cevap C

TEST-2 Soru-9

Kast sistemi: Brahmanlar (din adamları), Kşatriyalar (askerler), Vaysiyalar (çalışanlar) ve Südralar (işçiler) sınıflarından oluşurdu. Ayrıca Hindu toplumunda sistemin dışında tutulan sosyal statüde herhangi bir yeri olmayan paryalar da vardı.

Patriciler: Roma toplumunda yönetim görevi olan Senatoda görev yapan soylu sınıf.

Cevap E

TEST-3 Soru-2

Sümerler, MÖ 3500’lerde yazıyı buldular. Kil tabletler üzerine yazılan bu yazının bıraktığı şekiller çiviye benzediğinden, Sümer yazısına “çivi yazısı” dedi. Edebiyat alanında önemli çalışmalarda bulunan Sümerler, Gılgamış ve Yaradılış Destanı ile Tufan Efsanesi gibi eserler oluşturdular.

Cevap C

TEST-3 Soru-6

İnsanlar ihtiyaçları için sırasıyla taş, toprak ve madeni kullanmışlardır (E seçeneği).

İlk insanlar, araç-gereçlerini başlangıçta iri ve kaba olarak yontulan taşlardan yapmıştır. Devam eden süreçte usta işi daha kullanışlı araç-gereçler yapılmıştır (Kabataş, Yontmataş, Cilalıtaş Devirleri). Zamanla toprağı işleyen insanoğlu ateşte pişirdiği çamuru araç gereç yapımında kullanmıştır (seramik, tuğla). Bilgi birikiminin giderek artması ve gelişen teknoloji ile madenler çıkarılmış ve işlenmiştir. İlk olarak bol ve yumuşak olan bakır işlenmiştir. Zamanla tunç (bakır ve kalay karışımı) kullanılmış ve demir ile madencilik zirveye çıkmıştır (Maden devirleri: Bakır-Tunç-Demir).

Cevap E

TEST-4 Soru-2

“Dragon, Solon ve Klistenes” Eski Yunan’da yöneticilik yapmışlar ve dönemlerinde bazı yasalar hazırlamışlardır.

Dragon Yasaları: Soyluların ayrıcalıklarını korumaya yöneliktir.

Solon Yasaları: Soyluların ayrıcalıklarına son verildi. Doğuştan gelen kölelik kaldırıldı.

Klistenes Yasaları: Sınıflar arası farklılıklar kaldırıldı. Demokrasi anlayışı gelişti.

Cevap A

TEST-4 Soru-11

Ferman: Yazılı padişah buyruğu.

Destan: Bir topluma ait sözlü edebi ve tarihi söylence. Efsane (Ergenekon, Yaradılış Destanı vb.).

Kil tablet: İlk kez Sümerlerde yazı ve kayıtlar için çamurdan (kil toprak) hazırlanmış yazı nesnesi.

Ferman, destan ve kil tabletlerin okunup, açıklanması ve araştırılması için filologlar (dil bilimci), paleograflar (eski yazı uzmanları), edebiyatçı ve hukukçulardan yardım alınması gerekir.

Cevap E

TEST-4 Soru-8

İlk insanların araç gereç yapımında kullandıkları doğal volkanik camlara Obsidiyen denir.

Mikrolit: Zamanla araç gereç teknolojisinin gelişmesiyle tahta, kemik ya da boynuzdan da yapılan daha küçük yapıdaki aletler.

Stupa: Maniheizm inancının kabulü sonrası yapılan kubbeli Uygur tapınakları.

Ziggurat: Sümerlerde tanrıları adına yapılan tapınaklara verilen ad.

Megaron: Bir ön giriş ile gerisinde dikdörtgen bir salondan oluşan ilk ev tiplerinden biri.

Cevap B

TEST-5 Soru-5

Pankuş: Hititlerde asillerden oluşmuş meclis. Başlangıçta kralı denetleme ve gerekirse yargılama yetkisine sahip olan Pankuş, bu yetkilerini zamanla kaybetmiştir.

Senato: Roma’da patricilerden seçilen yaşlılar meclisine verilen ad.

Kuria: Roma’da patricilerden seçilen halk meclisi.

Cevap A

TEST-5 Soru-10

Urartuların oda biçiminde yapılan mezarların içine çeşitli eşyalar koymaları hayatın ölümden sonra da devam ettiğine inanmaları ile ilgilidir (D seçeneği). Birçok İlk Çağ toplumunda çok tanrılı inanç olsun olmasın buna benzer uygulamalar görülmektedir.

Bundan başka Gök Tanrı inancında da Türkler kurgan denilen mezarlara çeşitli eşyalar koyarak ölümlerini defnetmişlerdir.

Cevap D

2. ÜNİTE

İLK TÜRK DEVLETLERİ

Bu ünite ne var?

- Türklerin Tarih Sahnesine Çıkışları
- Orta Asya'da ve Avrupa'da Kurulan İlk Türk Devletleri
- Diğer Türk Devletleri ve Toplulukları

İLK TÜRK DEVLETLERİ ÜNİTESİNDEN SON 6 YILDA NE ÇIKTI?

SORU MODELİ	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Türklerin Tarih Sahnesine Çıkışları					1	
Orta Asya'da ve Avrupa'da Kurulan İlk Türk Devletleri	2	3	2	2	1	3
Diğer Türk Devletleri ve Toplulukları						1

1. I. Ülke hanedanının ortak malıdır anlayışının benimsenmesi
- II. Sık sık taht kavgalarının yaşanması
- III. İpek Yolu hakimiyeti için Çin'le mücadele edilmesi
- IV. Gök Tanrı inancının benimsenmesi

İlk Türk devletlerine ait yukarıdaki durumlardan hangileri arasında neden sonuç ilişkisi vardır?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III
D) II ve IV   E) III ve IV

Bu soruyu çözerken Türk veraset anlayışını dikkate alınız.

2. – Orta Asya; Gobi, Taklamakan, Karakum gibi çöllerden, geniş bozkırlardan ve ıssız düzlüklerden oluşur.
- Büyük bir bölümü kapalı havza olan Orta Asya'da yer yer yüksekliği 7.000 metreyi aşan sıradağlar, büyük çukurlar ve göller yer alır.

Orta Asya'nı bu şartları ilk Türk toplumlarının aşağıdaki özelliklerinden hangisi üzerinde etkili olmuştur?

- A) Sosyal devlet anlayışını benimsemeleri
B) Yerleşik yaşama geçmeleri
C) Ahiret inancına sahip olmaları
D) Konargöçer hayat tarzını benimsemeleri
E) Farklı dinler benimsemeleri

Bozkırın sert yapısı, bölgede yaşayan kavimlerin yaşam tarzını etkilemiştir.

3. I. Çin egemenliği altına girmek istemeyen Türk boylarının Orta Asya dışına göç etmesi
- II. Uygurların kabul ettikleri dinlere ait terimlerin Türkçe karşılıklarını kullanmaları
- III. Türklerin Çin içlerine yerleşmelerine izin verilmemesi

Yukarıdakilerden hangileri Türk devletlerinin ulusal kimliklerini korumaya önem verdiklerini gösterir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

4. Yarı göçebe hayat süren Türk topluluklarında genellikle küçük ve kolay taşınabilir eşyalar kullanılmıştır.

Bu durumun aşağıdaki Türk devletlerinden hangisinin döneminde değişmeye başlamıştır?

- A) Uygurlar   B) Kök Türkler
C) Kumanlar   D) Avarlar
E) Asya Hunları

Çözümlü Soru

5. – Orta Asya'nın en eski kültürüdür.
- Türk kültürünün önemli bir unsuru olan at, ilk defa bu kültürde görülmüştür.

Yukarıda bazı bilgileri verilen Orta Asya kültür merkezi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anav Kültürü
B) Andronova Kültürü
C) Karasuk Kültürü
D) Afanesyevo Kültürü
E) Tagar Kültürü

6. I. Tarihte Türklerin kurduğu ilk teşkilatlı devlet olmuştur.
II. 744 yılında Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından, merkezi Karabalğasun olarak kurulmuştur.
III. Emevilerle mücadele ederek Arapların Orta Asya'da hâkimiyet kurmasını engellemişlerdir.

Yukarıda bazı bilgileri verilen ilk Türk devletleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

I.	II.	III.
A) Hun	Türgeş	Kök Türk
B) Kök Türk	Uygur	Hun
C) Uygur	Türgeş	Kök Türk
D) Kök Türk	Hun	Hazar
E) Hun	Uygur	Türgeş

7. İlk Türk devletlerinde uzun süreli hapis cezaları olmamasının nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Ülkenin hanedan üyelerinin ortak malı olarak görülmesi
B) Yarı göçebe yaşam tarzının benimsenmesi
C) Yazılı hukukun gelişmemiş olması
D) Gök Tanrı inancının benimsenmesi
E) Bağımsızlığa önem verilmesi

Bu soruyu çözerken ilk Türk toplumlarının yaşam tarzını dikkate alınız.

8. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletleri, boy birliği şeklinde ortaya çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu birliği oluşturan sosyal yapılardan biri değildir?

- A) Oguş
B) İi
C) Ordu
D) Budun
E) Urug

9. I. Balbal Kurganların üzerine dikilen taş veya ağaçtan yapılmış insan şeklinde heykeller.
II. Töre İlk Türk devletlerinde sözlü hukuk kuralları.
III. Şaman İlk Türk toplumlarında din adamlarına verilen isim.
IV. Kurultay İlk Türk toplumlarında devlet işlerinin görüşüldüğü meclis.
V. Yabgu İlk Türk devletlerinde vergi memuru.

Yukarıdakilerden hangisinin açıklaması, karşısında yanlış olarak verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. Halk arasındaki davalara; Müslüman, Hristiyan, Şamanist ve Musevilerden oluşan bir hakimler kurulunun baktığı Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uygurlar
B) Kök Türkler
C) Hazarlar
D) Türgeşler
E) Avrupa Hunları

Çözümlü Soru

11. İlk Türk devletlerinde; şanyü, tanhu, yabgu, il-teber, idikut, erkin gibi unvanları aşağıdakilerden hangisi kullanmıştır?

- A) Vezirler
B) Hükümdarlar
C) Hatunlar
D) Boy beyleri
E) Din adamları

1-A 2-D 3-E 4-A 5-A 6-E 7-B 8-C 9-E 10-C 11-B

1. "Zaferlerimiz, yaşayış tarzımızdan ileri gelir. Kuvvetli zamanlarımızda ordular sevk eder, akınlar yaparız; zayıf isek bozkırlara çekilir, mücadele ederiz." sözü aşağıdaki Türk devlet adamlarından hangisine aittir?

- A) Mete Han
B) Attila
C) Bilge Kağan
D) Mukan Kağan
E) Vezir Tonyukuk

Çözümlü Soru

2. Uygurların, yaşam tarzlarında belirgin değişiklikler olmasında;

- I. Maniheizm dinini benimsemeleri,
II. yönetimde veraset anlayışını uygulamaları,
III. ordularını onlu sisteme göre düzenlemeleri

özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

3. İlk Türk toplumlarında toprağa dayalı zengin bir sınıfın oluşmaması Türklerin aşağıdaki özelliklerinden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Ordu millet anlayışını benimsemeleriyle
B) Hatunların devlet yönetimine katılmasıyla
C) Sanata ilgi duymalarıyla
D) Göçebe yaşam tarzını benimsemeleriyle
E) Gök Tanrı inancının benimsenmesiyle

Toplumsal sınıflaşma, toplumda servet, soy, eğitim ve mesleki statü bakımından insanların diğerlerinden ayrılmasıdır.

4. İlk Türk devletlerinde yönetme yetkisinin hükümdarlara Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmış ve bu yetkiye de "Kut" denilmiştir.

İlk Türk devletlerindeki bu anlayış aşağıdakilerden hangisine neden olmuştur?

- A) Teokratik yönetim esasının uygulanması
B) Hanedan üyelerinin tahtta hak iddia etmesi
C) Yerleşik hayata geçilmesi
D) Sosyal devlet anlayışının benimsenmesi
E) Çin ile sürekli savaşlar yapılması

Bu soruyu çözerken ilk Türk devletlerinde gücün meşruiyet kaynağını dikkate alınız.

5. I. Tapınak ve saraylar yapma
II. Kendine özgü alfabe kullanma
III. Sulama kanalları açma

Yukarıdakilerden hangileri Uygurlar döneminde gerçekleşmiştir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

6. Aşağıdakilerden hangisi İlk Türk devletlerinde görülen yarı göçebe yaşamın bir sonucu değildir?

- A) Temel geçim kaynağının hayvancılık olması
B) Mimarinin gelişmemesi
C) Sanat eserlerinin taşınabilir malzemelerden oluşması
D) Yönetimde ikili devlet teşkilatının uygulanması
E) Uzun süreli hapis cezalarının görülmemesi

Çözümlü Soru

7. – Mukan Kağan zamanında devlet her yönüyle parlak bir dönem yaşamıştır.
– 630 yılında Çin hâkimiyetine girerek yaklaşık 50 yıl Çin esaretinde yaşamışlardır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kök Türkler
B) Kırgızlar
C) Hazarlar
D) Tüргеşler
E) Avarlar

8. I. Hunlar
II. Kök Türkler
III. Uygurlar

Yukarıdaki Türk toplumlarından hangileri hem Asya'da hemde Avrupa'da devlet kurmuşlardır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

Bu soruyu çözerken ilk Türk devletlerinin kurulduğu bölgeleri dikkate alınız.

9. – Anadolios Antlaşması
– Margus Antlaşması

Bizans ile yukarıdaki antlaşmaları imzalayan Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kök Türkler
B) Avarlar
C) Uygurlar
D) Tüргеşler
E) Avrupa Hun

Çözümlü Soru

10. Üniversite tarih bölümü son sınıf öğrencisi olan Ahmet üniversite bitirme tezini "İslamiyet'ten önceki Türk sanatına ait eserler" hakkında hazırlamayı istemektedir.

Buna göre Ahmet aşağıdakilerden hangisini bitirme tezine konu olarak seçemez?

- A) Orhun Yazıtlarını
B) At eyer takımlarını
C) Kümbetleri
D) Altın elbiseli adam zırhını
E) Pazırık halısını

11. Aşağıda verilen kavramların hangisi İslamiyet'ten önceki Türklerle ilgili **değildir**?

- A) Kadı
B) Turan Taktiği
C) Şanyü
D) Kurultay
E) Kotuz

12. Türkiye kelimesi, ilk olarak VI. yüzyılda Bizans kaynaklarında aşağıdakilerden hangisi için kullanılmıştır?

- A) Anadolu
B) Orta Asya
C) Orta Doğu
D) Kafkaslar
E) Karadeniz'in Kuzeyi

Türkiye: Türklerin yaşadığı, hâkim olduğu coğrafyalara veya kurdukları devletlere verilen bir addır.

1-C 2-A 3-D 4-B 5-E 6-D 7-A 8-A 9-E 10-C 11-A 12-B

1. – Orta Asya Türk tarihinin ilk büyük devleti olmuştur.
– Türkçe konuşan ve Türk soyundan olan toplulukları ilk kez bir bayrak altında toplamıştır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asya Hun
B) Karahanlılar
C) Uygurlar
D) Türgişler
E) Kök Türkler

Bu soruyu çözerken Orta Asya'da kurulan Türk devletlerinin kuruluş sıralamasını dikkate alınız.

2. I. Orhun Yazıtlarının oluşturulması
II. Mani dininin kabul edilmesi
III. Kağıt ve matbaanın kullanılması

Yukarıdakilerden hangileri Uygurlar döneminde gerçekleşmiştir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

3. I. Türk tarihine ait kitabeler bırakma
II. Kendilerine özgü alfabe kullanma
III. Orta Asya Türklerini tek bayrak altında toplama

Yukarıdakilerden hangileri Kök Türklerin özellikleri arasında yer alır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) I, II ve III

4. **Türk tarihinde görülen;**

- I. İstanbul'un iki kez kuşatılması,
II. Slavların devlet örgütlenmesi ve askerlik konularında etkilenmesi,
III. Türkler arasında İslamiyet'in yayılması

gelişmelerinden hangileri Avarlar ile ilgilidir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

Çözümlü Soru

5. **Kök Türkler, aşağıdaki özelliklerinden hangisiyle diğer Türk devletlerinden ayrılır?**

- A) Belli bir hanedan tarafından yönetilme
B) Türk adıyla kurulan ilk devlet olma
C) Gök Tanrı inancını benimseme
D) Orta Asya'da kurulma
E) Boylar federasyonu şeklinde örgütlenme

6. **İlk Türk devletlerine ait aşağıdaki belgelerden hangisi diğerlerinden daha eski bir tarihe aittir?**

- A) Orhun Yazıtları
B) Anadolios Antlaşması
C) Yenisey Yazıtları
D) Margus Antlaşması
E) Karabalgasun Yazıtı

VI. yüzyıla ait Yenisey Yazıtları Kök Türk alfabesinin ilk şeklini, Orhun Kitabeleri ise en gelişmiş hâlini göstermektedir.

Çözümlü Soru

7. Türk adının anlamı ile ilgili verilen;

- I. Çin kaynaklarına göre "miğfer",
- II. Kaşgarlı Mahmut'a göre "olgunluk çağı",
- III. Ziya Gökalp'e göre "kanun ve nizam sahibi" anlamına gelmektedir.

Bilgilerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

8. İlk Türk devletlerinde devletin doğu ve batı şeklinde idari bölgelere ayrılarak yönetilmesine verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Onlu sistem
B) Üniter devlet anlayışı
C) Sosyal devlet anlayışı
D) İkili teşkilat
E) Merkeziyetçi yönetim

9. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinin özellikleri arasında yer almaz?

- A) Şer'i hukuk kurallarını benimseme
B) Yaygın olarak göçebe yaşamı benimseme
C) Ölülerini Kurgan denilen mezarlara koyma
D) Boylar federasyonu şeklinde örgütlenme
E) Ordu millet anlayışını benimseme

10. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletleri ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Oğuzlar, Büyük Selçuklu ve Osmanlı gibi imparatorluklar kurmuşlardır.
B) Türkler tarafından oluşturulan Orhun Kitabeleri Kök Türklere aittir.
C) Türk boyları arasında şehircilik faaliyetlerini ilk kez Hunlar başlatmıştır.
D) Karluklar, Talas Savaşı'nda Çinlilere karşı Müslüman ordusunun yanında yer almışlardır.
E) Türklerde kağan olabilmek için Gök Tanrı tarafından kut verilmiş bir aileye mensup olmak gerekir.

Kavandırma

Bu soruyu çözerken ilk Türk devletlerinin siyasi ve sosyokültürel özelliklerini dikkate alınız.

11. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet'ten önceki Türklerde hakanın erkek çocukları için kullanılan bir terimdir?

- A) Tudun   B) Kurgan   C) Şaman
D) Tigin   E) Aygucı

12. I. Kurgan
II. Kut inancı
III. Töre

İlk Türk toplumları ile ilgili yukarıdaki kavramların sosyal düzen, dini inanış ve egemenlik anlayışına göre doğru sıralanış biçimi aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) I, II, III   B) I, III, II   C) II, I, III
D) II, III, I   E) III, I, II

1-A 2-D 3-E 4-C 5-B 6-C 7-E 8-D 9-A 10-C 11-D 12-E

İlk Türk devletlerinde hukukun temelini ve kaynağını geleneklerden alan sözlü hukuk kuralları denilen "töre" oluşturmuştur.

1. I. Hayvan Üslubu
II. Yabgu
III. Şaman

İlk Türk devletleriyle ilgili yukarıdaki kavramların sanat, din ve yönetim alanlarıyla ilişkisi aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak gruplandırılmıştır?

	Sanat	Din	Yönetim
A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	I	III
D)	II	III	I
E)	III	II	I

Bu soruyu çözerken ilk Türk devletlerinde sanat, din ve yönetim alanlarında kullanılan kavramları dikkate alınız.

2. Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletlerinde federatif yönetim anlayışının uygulandığına kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Hatunun devlet yönetiminde etkili olması
B) Eli silah tutan herkesin asker sayılması
C) Çin'in baskı altında tutulması
D) Yazısız hukuk kurallarının benimsenmesi
E) Ülkenin doğu ve batı diye iki idari birime ayrılarak yönetilmesi

Federatif Devlet: Bu sistemin içerisindeki devletler, kendi iç işlerinde istedikleri gibi kararlar almakta özgürdür ancak dış işlerinde ortak kanunları uygulamak durumundadırlar.

3. İlk Türk devletlerinde benimsenen egemenlik anlayışıyla ilgili verilen;

- I. Türk kağanı hiçbir zaman tanrı-kral sayılmamıştır.
II. Devleti yönetme yetkisinin kağana, Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmıştır.
III. Kut, kan yoluyla geçtiği için bütün hanedan üyeleri kağan olma hakkına ve yetkisine sahiptir.

bilgilerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

4. Aşağıdakilerden hangisi Avrupa Hunları ile ilgili doğru bir gelişme **değildir**?

- A) Balamir idaresinde batıya doğru göç etmişlerdir.
B) Balamir'den sonra hükümdar olan Uldız, Hun dış politikasının ana hatlarını belirlemiştir.
C) Rua'dan sonra hükümdar olan Attila devlete en parlak dönemini yaşatmıştır.
D) Attila, İstanbul'u iki kez kuşatmıştır.
E) Attila, Doğu Roma'yı vergiye bağlamıştır.

5. Aşağıdakilerden hangisi Türgeşler ile ilgili doğru bir bilgidir?

- A) Museviliği kabul etmişlerdir.
B) Anadolu'yu Sasani istilasına karşı korumuşlardır.
C) İslam orduları ile mücadele etmişlerdir.
D) Mahkemelerinde farklı dinlere ait yargıçlar bulundurmışlardır.
E) Slavların Karadeniz'e ve Balkanlara inmesini engellemişlerdir.

6. – Günümüz Avrupa milletlerinin temelleri atılmıştır.
– Roma İmparatorluğu, Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır.
– Avrupa'da feodalite güç kazanmış ve skolastik düşünce gelişmiştir.

Yukarıda verilen gelişmelere neden olan olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kavimler Göçü
B) Kürşad İsyanı
C) Attilanın Balkan Seferi
D) Yüzyıl Savaşları
E) Moğol İstilas

8. **Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk devletleri ile ilgili doğru bir bilgi değildir?**

- A) Kağan ülkeyi idare eder, töre koyabilir ve gerektiğinde yargılama da yapar.
B) Devleti yönetme yetkisinin kağana, Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmıştır.
C) Hanedan üyelerine Kurultay'a katılma hakkı tanınmamıştır.
D) Eli silah tutan herkes savaş zamanı orduya katılmıştır.
E) Boy beyleri seçimle belirlenmiştir.

Katandırma

Bu soruyu çözerken ilk Türk devletlerinde idari sistemin temellerini dikkate alınız.

Çözümlü Soru

7. I. Avarlar Asya Hunlarının yıkılmasından sonra IV. yüzyıl sonlarında, Moğolistan'da devlet kurmuşlardır.
II. Türğişler Kendi adlarına para bastırmışlardır.
III. Hunlar Kavimler Göçü'ne neden olmuşlardır.
IV. Uygurlar İlk Türk alfabesini oluşturmuşlardır.
V. Hazarlar Museviliği benimseyen tek Türk topluluğu olmuşlardır.

İlk Türk devletleri ile ilgili yukarıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlış olarak verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V

Çözümlü Soru

9. – Türklere ait en eski kültür bölgesi olarak kabul edilmektedir.
– Çakmak taşından ok uçları, bıçaklar, kemik işçeneler, bakır eşyalar, basit çömlekler bu kültürün belli başlı eserleridir.

Yukarıda bazı bilgileri verilen Orta Asya kültür merkezi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anav Kültürü
B) Andronova Kültürü
C) Karasuk Kültürü
D) Afanesyev Kültürü
E) Tagar Kültürü

1-B 2-E 3-E 4-D 5-C 6-A 7-D 8-C 9-D

TEST-1 Soru-5

Anav Kültürü (MÖ 4000-MÖ 1000): Anav günümüzde Aşkabat'ın güneydoğusunda bir yerleşim bölgesidir. Bu yerleşim sahasında yapılan kazılarda ortaya çıkan seramik örneklerinin, bozkır kökenli bir halka, özellikle de Türklere ait olduğu düşünülmektedir. Türk kültürünün önemli bir unsuru olan at, ilk defa bu kültürde görülmüştür. Orta Asya'nın en eski kültürüdür.

Cevap A

TEST-2 Soru-7

Tarihte Türk adını ilk kullanan devlet olan Köktürkler, Orta Asya'da Büyük Hun Devleti'nden sonra kurulan ikinci büyük Türk devletidir. Mukan Kağan zamanında devlet her yönüyle parlak bir dönem yaşamıştır. Kök Türkler; 630 yılında Çin hâkimiyetine girerek yaklaşık 50 yıl Çin esaretinde yaşamışlardır. Kutluk Kağan önderliğinde 682 yılında II. Kök Türk (Kutluk) Devleti kurulmuştur.

Cevap A

TEST-1 Soru-11

İlk Türk devletlerinde hükümdarlara; şanyü, tanhu, han, yabgu, ilteber, idikut, erkin ve kağan gibi unvanlar verilmiştir. Hunlardan itibaren Türklere bazı hükümdarlık sembolleri de görülmektedir. Bunlar; taht, davul, otağ, kotuz, tuğ ve yaydır.

Cevap B

TEST-2 Soru-10

Kümbet, Selçuk Türklerinde (Türk İslam devletleri) önemli kişiler için yapılan anıt mezarlardır (Türbe). Gövdeleri yuvarlak veya çok köşeli, kaideleri ise kare şeklindedir. Kümbetler; Türk çadır sanatının taşa ve mermere yansıyan örnekleridir. İlk Türk toplumlarında kümbet değil Kurgan adlı mezarlar vardır. Dolayısıyla İslamiyet'ten önceki Türk sanatına ait eserler arasında kümbet yer almaz.

Cevap C

TEST-2 Soru-2

Uygur hükümdarı Böğü Kağan, Maniheizm dinini kabul etmiştir. Uygurlar Maniheizm dininin etkisiyle yerleşik yaşama geçmiş ve bu dinin etkisiyle yaşam tarzlarında belirgin değişiklikler olmuştur. Uygurları hareketsizliğe, et yememeye, savaş yapmamaya teşvik eden bu din onların savaşçı özelliklerinin zayıflamasına neden olmuştur. Fakat sonradan Uygurların bilim, sanat ve edebiyattaki ilerlemelerine etki etmiştir.

Cevap A

TEST-3 Soru-5

Tarihte Türk sözcüğünü devlet adı olarak kullanan ilk devlet Köktürklerdir. Kök Türkler Orta Asya'da Büyük Hun Devleti'nden sonra kurulan ikinci büyük Türk devletidir. Çin kaynaklarına göre Köktürklerin ataları Hunlardır. Kök Türkler, "Türk adıyla kurulan ilk devlet olma" özelliğiyle diğer Türk devletlerinden ayrılır.

Cevap B

TEST-3 Soru-7

İlk olarak Avrasya'da görülen Türkleri araştıran bilim insanları, bu kadim milletin adını en eski tarihî kaynaklarda aramıştır. Türk adına, gerek kaynaklarda gerekse araştırmalarda çeşitli anlamlar verilmiştir. Türk adı; Çin kaynaklarına göre "miğfer", Kaşgarlı Mahmut'a göre "olgunluk çağı", A. Wambrey'e (Vambrey) göre "türemek", Ziya Gökalp'e göre "kanun ve nizam sahibi" anlamına gelmektedir. Türk adına, çeşitli anlamlar verilmesine rağmen "güç, kuvvet" anlamına geldiği 1911'de yayınlanan eski bir Türkçe metinden anlaşılmıştır.

Cevap E

TEST-4 Soru-7

İlk Türk devletleri ile ilgili I., II., III. ve V. öncüllerde verilen eşleştirmeler doğrudur. İlk Türk alfabesini oluşturan Uygurlar değil Kök Türklerdir. Kök Türk alfabesi Türklerin kullandıkları ilk alfabedir. VI. yüzyıla ait Yenisey Yazıtları bu alfabenin ilk şekli, Kök Türk Kitabeleri ise en gelişmiş hâlini göstermektedir.

Cevap D

TEST-4 Soru-9

Afanesyevo Kültürü (MÖ 2500-MÖ 1700): Türklerle ait en eski kültür bölgesi olarak kabul edilmektedir. Altay-Sayan Dağları'nın güneybatı bölgesinde (Minusinsk Bölgesi), buluntu yerine bağlantılı olarak Afanesyevo adıyla bilinir. Çakmak taşından ok uçları, bıçaklar, kemik iğneler, bakır eşyalar, basit çömlekler bu kültürün belli başlı eserleridir.

Cevap D

3. ÜNİTE

İSLAM TARİHİ VE UYGARLIĞI (13. YÜZYILA KADAR)

Bu ünite de ne var?

- İslamiyet'in Doğuşu ve Hz. Muhammed Dönemi
- Dört Halife Dönemi (632-661)
- Emeviler ve Abbasiler Dönemi

**İSLAM TARİHİ VE UYGARLIĞI (13. YÜZYILA KADAR)
ÜNİTESİNDEN SON 6 YILDA NE ÇIKTI?**

SORU MODELİ	2018	2017	2016	2015	2014	2013
İslamiyet'in Doğuşu ve Hz. Muhammed Dönemi		1			1	
Dört Halife Dönemi (632-661)	1					
Emeviler ve Abbasiler Dönemi			2	1		1

1. Hz. Muhammed Dönemi'nde gerçekleşen;

- I. Hudeybiye Barışı,
- II. Hendek Savaşı,
- III. Huneyn Seferi,
- IV. Mekke'nin Fethi

olaylarının kronolojik sıralaması aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I, II, IV ve III
- B) I, III, IV ve II
- C) II, I, IV ve III
- D) II, III, I ve IV
- E) III, I, II ve IV

2. Türkler, İslam Devleti'nde aşağıdaki dönemlerden hangisinde önemli askeri ve idari görevler almaya başlamıştır?

- A) Hz. Muhammed Dönemi
- B) Hz. Ömer Dönemi
- C) Hz. Osman Dönemi
- D) Emeviler Dönemi
- E) Abbasiler Dönemi

3. Abbasi Devleti, 750 yılında kurulmuş, Moğolların 1258'de Bağdat'ı işgali ile tarih sahnesinden çekilmiştir.

Buna göre Abbasi Devleti'nin aşağıdaki devletlerden hangisi ile çağdaş olması **beklenmez**?

- A) Uygurlar
- B) Sasaniler
- C) Karahanlılar
- D) Gazneliler
- E) Bizans (Doğu Roma)

- 4. • Yahudilerin dinleri de Müslümanların dinleri de kendilerinedir! Kim bir başkasına haksızlık eder ya da bir suç işlerse sadece kendine ve aile bireylerine zarar vermiş olacaktır.
- Yahudilerden, Müslümanlara tabi olanlar, zulme uğramayacaklar ve Müslümanlar aleyhinde iş birliği yapmadıkça yardım ve gözetime hak kazanacaklardır.
- Kurallara tam olarak uyulacak ve aykırı bir davranışta bulunulmayacaktır.

Yukarıdaki hükümler aşağıdakilerin hangisinde yer almıştır?

- A) Medine Sözleşmesi
- B) Veda Hutbesi
- C) Hudeybiye Antlaşması
- D) Darünnedve Kararları
- E) I. Akabe Biatı

Çözümlü Soru

5. Hz. Ömer Dönemi ile ilgili doğru-yanlış bazı bilgiler şunlardır:

- I. Vezirlik kurumunun oluşturulması
- II. Beytü'l-Hikme adlı ilim merkezinin kurulması
- III. Askerî posta teşkilatının kurulması
- IV. Vergilerin sistemli hâle getirilmesi
- V. Ordugâh şehirlerinin kurulması

Yukarıdaki gelişmelerden hangileri Hz. Ömer Dönemi'nde gerçekleşmiştir?

- A) I, II ve III
- B) II, III ve IV
- C) III, IV ve V
- D) I, III, IV ve V
- E) II, III, IV ve V

Bu soruyu çözerken Orta Çağ'da kurulan ve varlığını sürdüren devletleri gösteren bir tarih şeridinden yararlanınız.

6. Müslümanların Medine'ye hicretinden önce Medineliler, İslamiyeti seçmişlerdi.

Bu durum üzerinde aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Yahudilerin Medine'den çıkarılması
B) Hendek Savaşı'nı Müslümanların kazanması
C) Müslümanlara Mekke'de dini baskı uygulanması
D) Hz. Muhammed ile Medinelilerin Akabe Görüşmelerini gerçekleştirmesi
E) Medine halkının tarımla geçinmeleri

7. – Yalancı peygamberler ortadan kaldırılmış,
– İç ayaklanmalar bastırılmış,
– Dinlerinden dönen Arap kabilelerinin yeniden Müslüman olmaları sağlanmıştır.

Yukarıdaki gelişmeler aşağıdakilerden hangisinin döneminde gerçekleşmiştir?

- A) Hz. Ömer
B) Hz. Ebubekir
C) Hz. Osman
D) Hz. Ali
E) Hz. Muaviye

8. **Aşağıdakilerden hangisi Müslümanların Medine'ye yaptıkları hicret'in sonuçları arasında yer almaz?**

- A) İslam dini daha kolay yayılma imkanı bulmuştur.
B) Medine'li Müslümanlar ile Mekke'li Müslümanlar kardeş ilan edilmiştir.
C) Medine'de İslam Devleti'nin temelleri atılmıştır.
D) Medine'li Müslümanlar Akabe Biatı'nı yapmışlardır.
E) Müslümanlarla Yahudiler arasında bir toplumsal sözleşme yapılmıştır.

9. Selim:

"Emevi Devleti'yle birlikte İslam mimarisi de yeni bir boyut kazanmıştır." demiştir.

Betül de İslam mimarisine bu dönemde;

- I. Roma (Bizans),
II. Hint,
III. Moğol

uygarlıklarına ait bölgelerin fethedilmesinin etki yaptığını söylemiştir.

Betül, yukarıdaki uygarlıklardan hangilerini söyleseydi Selim'e doğru bilgi vermiş olurdu?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

İslam mimarisi Emeviler döneminde Hristiyan mimarisi ile yarışabilecek düzeye gelmiştir.

Çözümlü Soru

10. Emevilerde Muaviye'nin yerine veliaht tayin edilen Yezid'in halife olmasıyla halifelüğün Hz. Ali'nin soyundan devam etmesi gerektiğini düşünenler ve Emeviler'in yönetiminden memnun olmayanlar muhalif bir tutum sergiledi. Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hüseyin de Yezid'e bağlılığını bildirmede ve ---- denilen yerde ailesiyle birlikte şehit edildi.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kufe
B) Kerbela
C) Taif
D) Siffin
E) Şam

1-C 2-E 3-B 4-A 5-C 6-D 7-B 8-D 9-A 10-B

1. Hz. Peygamber tarafından İslama davet amacıyla Hristiyan Gassanilere bir elçi gönderildi. Fakat elçi, Gassani valisi tarafından öldürüldü. Bunun üzerine Hz. Peygamber bölgeye bir ordu sevk etti. Gassani hükümdarı, Bizans'tan yardım istedi. Bölgeye gelen Bizans ordusu ile Müslümanlar arasında tarihteki ilk savaş yapıldı.

Yukarıda bilgileri verilen bu savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bedir Savaşı
B) Huneyn Savaşı
C) Mute Savaşı
D) Ecnadin Savaşı
E) Celula Savaşı

2. Hz. Muhammed döneminde aşağıdakilerden hangisinin fethinden sonra burada yaşayan gayrimüslimlerden ürün ve güvenliklerine karşılık ilk kez vergi alınmaya başlanmıştır?

- A) Hayber
B) Mekke
C) Taif
D) Tebuk
E) Huneyn

Gayrimüslimlerden alınan ürün vergisi Haraç, güvenlik vergisi ise Cizye'dir.

3. Bedir Savaşı'nda esir alınan Mekkelilerden Müslümanlara okuma yazma öğretenler serbest bırakılmıştı.

Hz. Muhammed'in bu uygulaması aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) İslam toplumunun eğitimine önem verdiğinin
B) İki taraf arasındaki savaşlara son verildiğinin
C) Uluslararası savaş hukukuna uyulduğunun
D) Arapların edebiyat alanında ileri olduğunun
E) Gayrimüslimlerin dini haklarının gözetildiğinin

4. Aşağıdakilerden hangisi Mekkeli müşrikler ile Müslümanlar arasında yapılan Hudeybiye Sözleşmesi'nin kapsamında yer alır?

- A) Museviler din hürriyetine sahip olacaklardır.
B) İki taraftan biri, bir düşmanla barış yaparsa iki taraf da barış şartlarına uyacaktır.
C) İki taraf arasında on yıl süreyle savaş yapılmayacaktır.
D) Üzerinde anlaşmazlığa düşülen konularda Hz. Muhammed'e başvurulacaktır.
E) Diyetlerle, fidyelere ait kurallara önceden olduğu gibi bundan sonra da uyulacaktır.

5. Aşağıdakilerden hangisi Abbasilerle ilgili doğru bir bilgi **değildir**?

- A) Emevi hanedanlığına son vermişlerdir.
B) Doğu Avrupa'da İslamiyeti yaymışlardır.
C) Türklere askeri alanda yetki ve görev vermişlerdir.
D) Antik dönem eserlerini Arapçaya kazandırmışlardır.
E) Yönetimlerindeki halklara hoşgörülü davranmışlardır.

6. I. Kelam
II. Fıkıh
III. Hadis
IV. Cebir
V. Tefsir

Yukarıdakilerden hangisi dini ilimler arasında yer almaz?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Dini ilimler: Bir dinin kutsal kitabı, peygamberinin sözleri, getirmiş olduğu hukuki, toplumsal vb. öğretileri inceleyip açıklayan bilimler.

7. Şam Valisi Muaviye, Hz. Ali'nin halifelğine karşı çıkmıştır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine neden olmuştur?

- A) Kufe'nin başkent yapılmasına
B) Cemel Vakası'nın yaşanmasına
C) Akabe Biatlarının yapılmasına
D) Kerbela Olayı'nın yaşanmasına
E) Sıffin Savaşı'nın yapılmasına

Çözümlü Soru

8. Abbasi Devleti'nde yaşanan aşağıdaki gelişmelerden hangisi "Tevaif-i mülük" denilen devletlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur?

- A) Başkentin Bağdat'a taşınması
B) Türkler için Samarra şehrinin kurulması
C) Harici tehlikesinin ortaya çıkması
D) Merkezi otoritenin zamanla zayıflaması
E) Bizans sınırında Avasım şehirleri kurulması

9. Hz. Ömer devrinde İslam devletinde teşkilatlanma faaliyetlerine hız verilmiş, vilayetlere valilerin yanında adalet işlerine bakacak kadılar da atanmıştır.

Bu gelişmeler aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

- A) Sınırların genişlemesinin
B) Askeri islahatlara önem verilmesinin
C) Mali sistemin kurulmasının
D) Halifenin seçimle belirlenmesinin
E) Hariciler ve Şiilere karşı önlem alınmasının

10. Hz. Ebubekir, Kur'an-ı Kerim'i kitap haline getirtmiş, Hz. Osman ise Kur'an-ı Kerim'i çoğalttırıp önemli İslam merkezlerine göndermiştir.

Bu uygulamalar aşağıdakilerden hangisine yönelik **olamaz?**

- A) Dini alanda farklı uygulamaların önüne geçmeye
B) Ülkenin geleneklere göre idaresini sağlamaya
C) İslamiyet'in özgün halini korumaya
D) Kur'an-ı Kerim'in değişik biçimlerinin ortaya çıkmasını önlemeye
E) Dinin ana kaynağından öğrenilmesini sağlamaya

Bu soruyu çözerken dini, bilimsel, felsefi vb. öğreti ve bilgilerin yazılı kaynaklarda saklanması ve yeni nesillere aktarılmasının önemini dikkate alınız.

Çözümlü Soru

11. I. Grup II. Grup

I. Hz. Muhammed	Kıbrıs
II. Hz. Ebubekir	Suriye
III. Hz. Ömer	Kudüs
IV. Hz. Osman	Taif
V. Hz. Ali	

Yukarıda I. grupta verilenlerden hangisi, II. grupta İslam Devleti'ne katılan yerlerden biriyle ilişkilendirilemez?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1-C 2-A 3-A 4-C 5-B 6-D 7-E 8-D 9-A 10-B 11-E

1. Aşağıdakilerden hangisi Arap dili ve kültürünün İslamiyetle birlikte bir gelişme ve yayılma göstermesinin nedenleri arasında **yer almaz**?

- A) Kur'an-ı Kerim'in dilinin Arapça olması
- B) Yeni Müslüman olan halkların dini ana kaynağından öğrenmeye çalışmaları
- C) Abbasiler döneminde vezirlik kurumunun oluşturulması
- D) Okullarda bilim ve eğitim dili olarak Arapça'nın kullanılması
- E) Emeviler döneminde Arapça'nın resmi dil ilan edilmesi

2. I. Halifenin belirlenmesinde saltanat sisteminin uygulanması
II. Mevali politikası uygulanması
III. Ordu ve idari sistemde yalnızca Araplara görev verilmesi

Yukarıdakilerden hangileri Abbasilerin ve Emevilerin ortak özellikleri arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

3. I. İstanbul'un kuşatılması
II. İslam donanmasının kurulması
III. Devlet görevlilerine maaş bağlanması
IV. Ordugah şehirlerinin kurulması
V. Müslümanlar arasında iç çatışmaların başlaması

Yukarıdaki gelişmelerden hangisi ilk kez Emeviler döneminde yaşanmıştır?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

4. Tarih dersinde öğretmen, öğrencilere Abbasi Devleti'nin en parlak günlerini yaşadığı, Bağdat'ın Doğu'nun en büyük ve en önemli ekonomik ve kültürel merkezi hâline geldiği dönemi sormuş ve şu cevapları almıştır:

Arda : I. Velid dönemi

Derya : Mansur dönemi

Orçun : Harun Reşid dönemi

Sibel : Kaim bin Emrillah dönemi

Banu : El- Müstansır dönemi

Öğretmenin sorusuna öğrencilerden hangisi doğru cevap vermiştir?

- A) Derya
- B) Arda
- C) Orçun
- D) Sibel
- E) Banu

Abbasiler dönemindeki Bağdat şehrinin ihtişamı, görkemi ve kültürel zenginliği Binbir Gece Masalları'na konu olmuştur.

Çözümlü Soru

5. İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nda siyasi birlik olmamasına rağmen kültürel birlik belli ölçüde sağlanmıştır.

Kültürel birliğin sağlanmasında;

- I. haram aylarda panayırlar düzenlenmesi,
- II. kabileler arası kan davalarının olması,
- III. tüm kabilelerin katılımıyla Mekke'de şiiir ve hitabet yarışmaları yapılması

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

6. Aşağıdakilerden hangisi, Abbasiler Dönemi'nde görülen bir gelişme **değildir**?

- A) Samarra kentinin bir süre başkent olarak kullanılması
- B) Çinlilerle Talas Savaşı'nın yapılması
- C) Türklerin Avazım şehirlerine yerleştirilmesi
- D) Bağdat'ta Nizamiye Medresesi'nin kurulması
- E) Halifelerin bir şura (meclis) tarafından belirlenmesi

7. I. Büveyhoğulları
II. Fatimi Devleti
III. Endülüs Emevi Devleti
IV. Beni Ahmer Devleti

Yukarıdakilerden hangileri bir süre İspanya'da varlığını sürdüren İslam devletleri arasında yer alır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) III ve IV
- E) I, III ve IV

Çözümlü Soru

8. İslam tarihinde Antik Çağ ve Helenistik dönemin kültürel birikimini Avrupa'ya taşıyan devlet aşağıdakilerden hangisi olmuştur?

- A) Tolunoğulları
- B) Endülüs Emevileri
- C) Fatimiler
- D) Büveyhoğulları
- E) İhşidiler

9. Öğrencilerine; "Yapılan bu antlaşmada;

- Müslümanlar, o yıl Mekke'ye girmeyecek ve umre yapmayacak.
- Mekkeli bir kimse Hz. Muhammed'in yanına kaçarsa velisinin isteği üzerine geri verilecek fakat bir müslüman kaçarak Mekke'ye sığınır-sa iade edilmeyecek.

maddeleri yer almıştır." diyen Tarih öğretmeni Halil Bey, aşağıdaki gelişmelerden hangisi hakkında bilgi vermiştir?

- A) Medine Sözleşmesi
- B) Hudeybiye Antlaşması
- C) Darünnedve Kararları
- D) Akabe Biatları
- E) Veda Hutbesi

Çözümlü Soru

10. Hicretten sonra Hz. Muhammed, Medine halkına, savaşlara kimlerin katılacağına karar verme yetkisinin kendisine ait olduğunu, Müslüman olsun olmasın herkesin eşit haklara sahip olacağını, dış baskılara karşı birlikte hareket edileceğini duyurmuştur.

Hz. Muhammed bu duyuruyu aşağıdakilerin hangisinde yapmıştır?

- A) Akabe Biatları
- B) Veda Hutbesi
- C) Hudeybiye Sözleşmesi
- D) Darünnedve Kararları
- E) Medine Sözleşmesi

1-C 2-A 3-A 4-C 5-D 6-E 7-D 8-B 9-B 10-E

1. İslam devletinin başkenti olan Medine'de Hz. Peygamber'in gündelik hayatını ve faaliyetlerini sürdürebileceği bir mescit yapılmıştı. Mescid-i Nebevi adı verilen bu yapı üç bölüme ayrılarak birinci bölümü Hz. Muhammed'in ailesine, ikinci bölümü ibadete, üçüncü bölümü de eğitim ve öğretim faaliyetlerine tahsis edilmiştir.

Eğitim ve öğretim faaliyetleri için ayrılan bu kısma ne ad verilmiştir?

- A) Beytülmal
B) Beytülhikme
C) Medrese
D) Rasathane
E) Suffe

2. İslamiyet öncesi Arabistan'da insanlar; hürler, mevaliler ve köleler olmak üzere üçe ayrılmıştı.

Aşağıdakilerden hangisi "mevali" tanımını en iyi açıklar?

- A) Yönetim sınıfında yer alan bürokratlar
B) Tarımla geçinen halk
C) Azat edilmiş köleler
D) Askeri görevi olan sınıf
E) Ticaretle uğraşan halk

3. **Aşağıdakilerden hangisi Emevi Devleti'nin yıkılmasında etkili olan nedenler arasında yer almaz?**

- A) Halifelerin Türklerin himayesine girmesi
B) Emevi ailesinin toplumda üstün tutulması
C) Kerbelâ Olayı'nın toplumda bölünmelere yol açması
D) Halifeliğin saltanata dönüştürülmesi
E) Şiiilerin hilafeti ele geçirme mücadelesi

4. Pınar Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine Avrupa'da "Avicenna" adıyla tanınan, çok farklı bilim dallarında eserler veren ve tıp alanındaki çalışmalarının yer aldığı eserinin Avrupa'da XVII. yüzyıla kadar tıp eğitiminde kullanılan Türk-İslâm bilginini sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini doğru cevap olarak vermesi beklenir?

- A) Harezmi
B) İbni Sina
C) Biruni
D) Farabi
E) İbni Rüşd

5. **Aşağıdakilerden hangisi Medine Sözleşmesi'nin kazanımları arasında yer almaz?**

- A) Bireylerin birbirleriyle ve yabancılarla olan ilişkilerinin düzenlenmesi
B) Şehirde yaşayanlara din ve vicdan hürriyeti verilmesi
C) Kölelere vatandaşlık hakkı sunulması
D) Vatandaşlara sosyal ve siyasal bir kimlik verilmesi
E) Bireylerin hak ve sorumluluklarını belirlemesi

Çözümlü Soru

6. **Aşağıdakilerden hangisi Emevilerin izlediği Arap milliyetçiliği politikasının sonuçları arasında yer almaz?**

- A) Ülkede siyasi kargaşaların doğması
B) Toplumda ayrıcalıklı bir kesimin oluşması
C) Emevi ailesine karşı muhalefetin artması
D) Yönetimde halka eşit olanaklar tanınması
E) İslam dünyasındaki halkların kendi kimlik arayışına girmesi

7. İslam tarihi ile ilgili verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Hz. Ömer döneminde İran'ın alınmasıyla Müslümanlarla Türkler komşu olmuştur.
- B) Zâtü's-savârf Savaşı'nda Müslümanlar ilk deniz savaşını kazanmıştır.
- C) Hz. Ali döneminde yaşanan çatışma ve isyanlar nedeniyle fetihler duraksamıştır.
- D) Abbasiler devlet teşkilatlanmasında Sasani (İran) kültüründen de etkilenmişlerdir.
- E) Fetih amaçlı ilk ordugahlar Emeviler tarafından kurulmuştur.

Çözümlü Soru

8. I. Cemal Olayı
II. Mute Savaşı
III. Hakem Olayı

Yukarıdakilerden hangileri İslam Dünyası'nda çatışma ve bölünmelere neden olan iç olaylardan **değildir**?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

9. **Halifeler** **Gelişmeler ve Olaylar**

- I. Hz. Ömer Kıbrıs'ın fethedilmesi
- II. Hz. Osman Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması
- III. Hz. Ebubekir Dinden dönenlerle savaşılması
- IV. Hz. Ali Kufe'nin İslam Devleti'nin başkenti yapılması
- V. Hz. Muaviye Emevi Devleti'nin kurulması

Yukarıdaki eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

Çözümlü Soru

10. Tarih öğretmeni Yeşim Hanım öğrencilerinden, Hulafa-ı Raşidin (Dört Halife) döneminin halifelerini kronolojik olarak sıralamalarını istemiş; öğrenciler, şu cevapları vermiştir:

Erdal : Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Ömer, Hz. Ebubekir

Celal : Hz. Ebubekir, Hz. Ali, Hz. Osman, Hz. Ömer

Seval : Hz. Ebubekir, Hz. Osman, Hz. Ömer, Hz. Ali

Sevgi : Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali

Onur : Hz. Osman, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Ali

Bu öğrencilerden hangisi doğru cevabı vermiştir?

- A) Erdal
- B) Celal
- C) Seval
- D) Sevgi
- E) Onur

11. I. Müslümanların Mekkeliler ile yaptıkları ilk savaşı kazanmaları
II. Müslümanların Mekkeliler karşısında savunma durumundan kurtulmaları
III. Hz. Ebubekir döneminde Suriye kapılarının İslam ordularına açılması

Yukarıdaki gelişmeler aşağıda verilen olaylardan hangisinin sonucunda ortaya çıkmıştır?

	I.	II.	III.
A) Mute Savaşı	Bedir Savaşı	Hakem Olayı	
B) Bedir Savaşı	Hendek Savaşı	Ecnâdeyn Savaşı	
C) Hendek Savaşı	Mute Savaşı	Yermük Savaşı	
D) Uhud Savaşı	Hudeybiye Antlaşması	Taif Seferi	
E) Bedir Savaşı	Mute Savaşı	Hayber'in Fethi	

1-E 2-C 3-A 4-B 5-C 6-D 7-E 8-B 9-A 10-D 11-B

TEST-1 Soru-5

Bağdat'ta Beytül-Hikme adlı ilim merkezinin kurulması Abbasiler döneminde olmuştur.

Hz. Ömer Dönemi İslam Devleti'nin büyük ölçüde teşkilatlandığı bir dönemdir. Bu dönemde; Ülke illere ayrılmış, buralara merkezden vali ve kadılar atanmıştır. Mahkemeler de bu dönemde oluşturulmuştur. Askerî posta teşkilatı, ikta sistemi ve ordugâh şehirleri kurulmuştur. Vergiler sistemli hâle getirilerek devlet hazinesi de Beytül-Mal adıyla oluşturulmuştur.

Cevap C

TEST-1 Soru-10

Emevi halifesi Yezid'e bağlı birlikler tarafından Hz. Hüseyin ve ailesi Kerbela denilen yerde şehit edildi. Bu acı olay Müslümanları çok üzmüş ve Yezid ile Emevi hanedanlığına karşı toplumda bir tepki oluşmuştur. Bu olay, Müslümanlar arasındaki (Şia-Sünni) tarihî sınırın da kesin çizgisi olmuştur.

Cevap B

TEST-2 Soru-8

Tevaif-i mülük: Abbasi Devleti'nde merkezi otoritenin bozulmasıyla kurulan küçük devletlere verilen ad.

Abbasi halifelerinin siyasi gücünün zamanla zayıflaması ile IX. yüzyılın ortalarından itibaren; Tolunoğulları ve İhşidler gibi Türk devletleri, Mısır ve Suriye'ye hâkim olmuşlardır. Doğuda ise Maverâünnehir'de Samaniler, Horasan'da Tahiriler halifeye bağlı olmakla beraber iç ve dış işlerinde tamamen bağımsız hareket etmişlerdir.

Cevap D

TEST-2 Soru-11

Eşleştirmede Hz. Ali döneminde fethedilen bir yer verilmemiştir.

- I. Hz. Muhammed döneminde Taif
- II. Hz. Ebubekir döneminde Suriye (Güneyi)
- III. Hz. Ömer döneminde Kudüs
- IV. Hz. Osman döneminde Kıbrıs alınmıştır.

Cevap E

TEST-3 Soru-5

İslamiyet öncesi Arabistan'da panayırlar, sosyoekonomik ve kültürel yaşamda önemli bir yer tutardı. 5-30 gün arasında süren panayırlar, genellikle savaşmanın yasak olduğu haram aylarda kuruldu. Bu etkinlik, ekonomik hayatın olduğu kadar sosyal hayatın da önemli bir parçasıydı. Panayırlarda edebî sohbetler yapılır, şairler en güzel şiirlerini buralarda okurdu. Şiirlerden beğenilenler Kâbe'nin duvarına asılırdı.

Cevap D

TEST-3 Soru-8

Endülüs Emevileri ve İspanya'da kurulan diğer Müslüman devletler, Avrupa toplumlarını İslam'la tanıştırmışlardır. Özellikle Endülüs Emevileri döneminde açılan medreselerde Avrupa'dan gelen öğrenciler de eğitim almıştır. Eski Yunan ve Roma medeniyetine ait eserler Abbasiler ve Endülüs Emevileri döneminde Arapçaya kazandırılmış skolastik düşüncenin etkisindeki Orta Çağ Avrupa dünyası bu eserlere Müslüman Araplar sayesinde ulaşmıştır.

Cevap B

TEST-3 Soru-10

Hicretten sonra Hz. Muhammed, Medine'de bulunan başka dinden insanları dışlamak, şehirden çıkarmak veya onlara husumet beslemek gibi bir tutum içine girmemiştir. Bu topluluklarla İslam Devleti'nin ilk yazılı anlaşması olan Medine Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Medine Sözleşmesi, genel olarak kuralların titizlikle uygulanmasını temel almıştır. Sözleşmede, savaşlara kimlerin katılacağına karar verme yetkisinin Hz. Muhammed'e ait olduğu, herkesin eşit haklara sahip olacağı, dış bas-kılara karşı birlikte hareket edileceği yer almıştır.

Cevap E

TEST-4 Soru-8

Mute Savaşı: Hz. Peygamber döneminde Bizans ordusu ile Müslümanlar arasında yapılan ilk savaştır (629).

Cemel Olayı (Vakası): Hz. Osman'ın katillerinin cezalandırılması konusunda Hz. Ali ve Hz. Ayşe arasında yaşanan görüş ayrılığının taraflar arasında iç çatışmaya dönüşmesi. Hz. Ali ve Hz. Ayşe savaşı durdurmaya çalışmışsa da başarılı olmamışlardır (656).

Hakem Olayı: Hz. Ali ve halifeliğini tanımayan Muaviye arasında yapılan Siffin Savaşı'ndan sonra hilafet sorununu çözmek için bir uzlaşma aranmasıdır. Hakem Olayı ile İslam toplumu Hz. Ali taraftarları, Muaviye taraftarları ve Hariciler olarak üç gruba ayrıldı (661).

Cevap B

TEST-4 Soru-6

Bir ırka dayalı milliyetçi politikaların izlendiği ülkede yönetimde halka eşit olanaklar tanınmaz. Nitekim Emeviler devrinde, Araplar kendilerini soylu ve diğer Müslüman uluslardan üstün görmüşlerdir. Bu durum ayaklanmalara yol açmış, Arap olmayan müslümanlar arasında kendi kimlik arayışlarını kamçılayan "Şuubiye" adı verilen bir akım doğmuştur.

Cevap D

TEST-4 Soru-10

Hulafa-ı Raşidin (Dört Halife) döneminin halifeler şu sıra ile halifelik yapmıştır:

- I. Hz. Ebubekir → 632-634
- II. Hz. Ömer → 634-644
- III. Hz. Osman → 644-656
- IV. Hz. Ali → 656-661

Cevap D

4. ÜNİTE

TÜRK İSLAM TARİHİ (10-13. YÜZYILLAR)

Bu ünite de ne var?

- Türklerin İslamıyeti Kabulü
- Mısır'da Hâkimiyet Kuran Türk İslam Devletleri
- İlk Türk-İslam Devletleri

**TÜRK İSLAM TARİHİ (10-13. YÜZYILLAR)
ÜNİTESİNDEN SON 6 YILDA NE ÇIKTI?**

SORU MODELİ	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Türklerin İslamiyeti Kabulü					1	
Mısır'da Hâkimiyet Kuran Türk İslam Devletleri		1				
İlk Türk-İslam Devletleri	2	2	2	4	3	5

1. Türk İslam tarihi konusunun işlendiği derste öğretmen, öğrencilere Türklerin İslam dünyasına olan katkılarını sormuş ve öğrencilerden şu cevapları almıştır:

Deniz : Endülüs Emevileri Dönemi'nde İslamiyeti İspanya'da yaymışlardır.

Mehmet : Gazneliler Dönemi'nde İslamiyeti Hindistan'da yaymışlardır.

Zeynep : Büyük Selçuklular Dönemi'nde İslamiyeti Anadolu'da yaymışlardır.

Nazan : Anadolu Selçukluları Dönemi'nde Haçlılar ile mücadele etmişlerdir.

Şule : Abbasileri Bizans'a karşı korumuşlardır.

Yukarıdaki öğrencilerden hangisi öğretmenin sorusunu **yanlış** cevaplamıştır?

- A) Deniz   B) Zeynep   C) Şule
D) Nazan   E) Mehmet

2. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklular döneminde görülen gelişmelerden biri **değildir**?

- A) Celali takviminin hazırlanması
B) Balkanlarda ilk fetihlerin yapılması
C) Nizamiye Medreselerinin açılması
D) Abbasi halifelerinin korunması
E) Anadolu fetihlerinin başlaması

Bu soruyu çözerken Büyük Selçukluların kurulduğu coğrafyayı dikkate alınız.

3. I. İlk Türk İslam eserlerini verme
II. Haçlı saldırılarına karşı İslamiyeti koruma
III. İslamiyetle birlikte Arap kültürünü ve dilini benimseme
IV. Türk kültürü ile İslam kültürünün kaynaşmasını sağlama

Yukarıdakilerden hangileri Karahanlıların özellikleri arasında yer alır?

- A) I ve II   B) I ve III   C) I ve IV
D) II ve III   E) III ve IV

4. Türklerin İslamiyeti benimsemesinde;

- I. ticari faaliyetler sayesinde Müslümanları tanımaları,
II. Türklerin yerleşik hayata geçmesi,
III. Talas Savaşı ile dostluk ilişkileri kurulması

gelişmelerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

Çözümlü Soru

5. Türk İslam devletlerinin ortaya koyduğu;

- I. Darüşşifa,
II. Kümbet,
III. Ribat

eserlerinden hangileri ticari amaçlı yapılmıştır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III